

عیب پوشی از اخلاق محمدی است



محمد تقی صرفی پور



پوشاندن عیب دیگران از مهربانی است

پوشاندن عیب خلاق

یکی از صفات خداوند مهربان، ستار العیوب بودن خداست. **يَا سَتَّارَ الْعُيُوبِ** ای پوشاننده عیبا^۱

يَا سَاتِرَ كُلِّ مَعْيُوبٍ^۲

ای عیب پوش هر عیبی

^۳ ای که کار زشت را پنهان کنی ای که کسی را به گناه نگیری، ای که پرده کس نداری.

يَا سَاتِرَ الْعَوْرَاتِ^۴ ای پرده پوش بر عیبا

ای بزرگوار چشم پوش **يَا كَرِيمَ الصَّفْحِ**^۵

چون خداوند بندگانش را دوست دارد و هر کس کسی را دوست داشته باشد عیب او را بر ملا نکرده و نزد

دیگران رسوایش نمیسازد

به فضل خویش ببخش با عفو خود بر من نیکی کن و منت گذار، پروردگارا مرا به پوشش خود بیوشان

و به کرم ذات از سرزنش کردن من درگذر پس اگر دیگری جز تو بر گناهم آگاه می‌شد آن گناه را انجام نمی‌دادم

و اگر از زود به کیفر رسیدن می‌ترسیدم باز هم خودداری می‌کردم و اینکه با این وصف گناه کردم نه برای آن بود که تو سبک‌ترین بینندگانی

^۱ جوشن کبیر - فراز 12

^۲ دعای جوشن کبیر - فراز 10

^۳ جوشن کبیر - فراز 22 **يَا مَنْ سَتَرَ الْقَبِيحَ يَا مَنْ لَمْ يُؤَاخِذْ بِالْجَرِيرَةِ يَا مَنْ لَمْ يَهْتِكِ السِّرَّ**

^۴ جوشن کبیر - فراز 24

^۵ جوشن کبیر - فراز 34

و یا بی مقدارترین مطلعین هستی بلکه برای آن بود که تو ای پروردگار من، بهترین پوشندگان و حکم کننده‌ترین حاکمان

و گرامی‌ترین گرامیان و پوشاننده عیوب و آمرزنده گناهانی. گناه را به کرم می‌پوشانی

و کیفر را به واسطه بردباری‌ات به تأخیر اندازی پس تو را ستایش سزا است بر بردباری‌ات، پس

از دانستن و بر گذشتت پس از توانایی داشتن و همین گذشت تو از من مرا وادار کرده و دلیر ساخته بر

نافرمانی‌ات و همان پرده پوشی‌ات بر من مرا به بی شرمی واداشته

و همان معرفتی که من به فراخی رحمت دارم و بزرگی عفو مرا به دست زدن به کارهای حرام شتابان می‌کند

6

ای بردبار، ای بزرگوار، ای زنده و ای پاینده، ای آمرزنده گناه،

در این مناجات به اینکه خدا چقدر خوب است که عیبهای بندگانش را می‌پوشاند، اشاره شده است. اگر خدا عیبهای ما را اشکار می‌کرد مردم هم را سنگباران می‌کردند. همانطور که در بعضی مناجات‌ها هست که اگر خدایا تو عیبهای مرا نمی‌پوشاندی مردم مرا سنگباران می‌کردند و بعد مردن مرا دفن نمی‌کردند!

امام علی علیه السلام در این مورد فرمودند

7.

«اگر پرده های عیوب کنار رود، یکدیگر را از روی نفرت دفن نمی کنید»

امام باقر (ع) فرمود: مؤمن به مؤمن حق واجب دارد که تا هفتاد گناه کبیره بر او پرده پوشی کند.⁸

⁶ دعای ابو حمزه ثمالی

⁷ میزان الحکمه، ج 7، ص 151 «لَوْ تَكَاشَفْتُمْ مَا تَدْفِنْتُمْ»

عیب پوشی همسایه

امام سجاد (ع) می‌فرمایند: اما حق همسایه تو آنست که در پشت سرش آبرویش را نبری... و اگر از او چیز ناشایسته‌ای سراغ داری آن را پرده‌پوشی کنی.... [۹]

۳- عیب پوشی خردسالان

امام زین العابدین (ع) فرمودند: حق خردسال این است که بر او رحمت آری... از خطایش بگذری و پرده‌پوشی کنی... که این خود سبب بازگشت (و اصلاح حال) اوست. [۱۰]

حضرت رسول اکرم (ص) می‌فرمایند: خداوند باحیا و پرده‌پوش است و حیا و پرده‌پوشی را دوست دارد. [۱۱]

حضرت علی (ع) فرمود: اگر مؤمنی را بیابم (و ببینم) بر کار بد و گناهی مشغول است همانا او را به لباس خود و یا به لباس او می‌پوشانم. [۱۲] زیرا این خود گناه بزرگی است [۱۳] و در قرآن کریم از آن نهی شده و وعده عذاب به کسانی که مرتکب این معصیت کبیره شوند داده شده است:

8 ثقة الإسلام کلینی، اصول کافی، ج ۴، ص ۶۱۱، باقر کمره‌ای، قم، انتشارات اسوه، سوم، ۱۳۷۵ ش.

9 طبرسی، رضی الدین حسن بن فضل، ج ۲، ص ۳۳۸، مکارم الأخلاق، سید ابراهیم میر باقری، تهران، فراهانی، دوم، ۱۳۶۵ ش.

10 تحف العقول، حسن بن شعبه حرانی، ج ۱، ص ۴۱۵، احمد جنتی، تهران، مؤسسه امیر کبیر، اول، ۱۳۸۲ ش.

11 پاینده، ابو القاسم، ج ۱، ص ۲۹۴، نهج الفصاحة مجموعه کلمات قصار حضرت رسول ص، تهران، دنیای دانش، چهارم، ۱۳۸۲ ش.

12 ترجمه الإیمان و الکفر بحار الانوار.

13 آشتیانی، میرزا احمد، ج ۲، ص ۳۸، طرائف الحكم یا اندرزه‌های ممتاز، تهران، کتابخانه صدوق، سوم، ۱۳۶۲ ش.

«کسانی که دوست دارند زشتی‌ها در میان مردم باایمان شیوع یابد، عذاب دردناکی برای آنان در دنیا و آخرت است» إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ [۱۴]

رسول خدا (ص) فرمودند: هر کس زشتکاری مؤمنی را پیوشاند، چنان است که دختر زنده به گور شده‌ای را نجات دهد. [۱۵]

مشمول غفران الهی نشدن

رسول خدا (ص) فرمود: «همه امت من بخشش می‌یابند، جز پرده‌دران...» [۱۶]

آیت الله جوادی آملی می‌فرماید

خداوند متعال که ستار العیوب است، می‌داند کجا ستاری بکند و کجا ستاری نکند. اگر کسی ستار عیوب دیگران باشد و در عین حال مخفیانه مرتکب گناهی شود، خداوند اجازه نخواهد داد اسرارش نزد دیگران افشا شود. حتی در قیامت خداوند اجازه نمی‌دهد کسانی که کنار یک‌دیگرند از اعمال هم باخبر شوند؛ بنابراین، عملکرد خود شخص بسیار مهم است. اگر کسی پرده دیگران را ندرد و آشکارا به گناه دست نیازد، خداوند، پرده‌اش را نمی‌درد. بر این اساس، کسی که با قلم و بیان و اندیشه‌های ناصواب خود آبروی دین خدا و مردم را می‌برد، به جایی می‌رسد که شایسته نیست خداوند متعال آبروی او را حفظ کند. در این موقعیت، خدای سبحان اجازه می‌دهد صاحب‌دلان ببینند او چه کرده است و حتی احتمال دارد در قیامت، مقابل دیگران رسوا شود^{۱۷}

از رسول خدا (صلی الله علیه و آله وسلم) روایت شده است^{۱۸}

کسی که توبه کند ، خدا توبه اش را می پذیرد و به اعضایش فرمان می رسد که « گناهانش را بر او پوشیده دارند ، و به قطعه های زمین امر می شود که گناهانش را بر او . « کتمان کنند ، و آنچه را کاتبان عمل در پرونده اش نوشته اند از یاد آنان می برند

¹⁴ نور/سوره ۲۴، آیه ۱۹.

¹⁵ محمدی ری شهری، محمد، ج ۹، ص ۴۲۲۱، میزان الحکمه، قم، دارالحديث، اول، ۱۳۷۷ ش.

¹⁶ پیام پیامبر، ص ۵۹۱

پرسش ها و پاسخ‌ها، ج 2، ص 56. ¹⁷

¹⁸ مَنْ تَابَ ، تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَمَرَتْ جَوَارِحُهُ أَنْ تَسْتُرَ عَلَيْهِ ، وَبِقَاعِ الْأَرْضِ أَنْ تَكْتُمَ عَلَيْهِ ، وَأَنْسَيْتِ الْخَطِيئَةَ مَا كَانَتْ تَكْتُمُ عَلَيْهِ (— بحار الانوار : 6 / 28 ، باب 20 ، حديث 32)

: معاویه بن وهب می گوید : از حضرت صادق (علیه السلام) شنیدم فرمود

۱۹

هنگامی که بنده ی مؤمن توبه خالص می کند ، خدا به او محبت می ورزد ، پس در دنیا و آخرت بر او می پوشاند ، گفتم : چگونه بر او می پوشاند ؟ فرمود : آنچه را از گناهان دو فرشته ی نویسنده بر او نوشته اند از یاد آنان می برد ، پس هنگامی که خدا را ملاقات می . کند ، چیزی که به اندکی از گناهانش گواهی دهد وجود نخواهد داشت

خداوند پوشنده ی گناهان و عیب های افراد است، مراد از ستار العیوب بودن خداوند چیست؟ دو نوع ستاریت داریم، یکی تکوینی و دیگر تشریعی.

تکوینی این است که خداوند انسان را چنان آفریده است که بسیاری از عیب های پنهان است؛ مثلاً صفات درون انسان مانند حسادت، تکبر، و خودخواهی و انحرافات اعتقادی پنهان است؛ اگر انسان طوری آفریده می شد که بشود اخلاق و اعتقادات او را از چهره اش فهمید، زندگی برای او بسیار مشکل می شد، اما خداوند به خاطر ستاریتی که دارد چنان انسان را آفرید که عیب های مخفی است اما در روز قیامت «یَعْرِفُونَ بِسِمَاهُمْ» که از چهره ها افراد شناخته می شوند

ستار العیوب تشریعی این است که خداوند دستور داده مردم عیب های همدیگر را بشناسند، غیبت نکنند، تهمت نزنند و آبروی همدیگر را نریزند...

فایده ی ستار العیوب بودن چیست؟ دو فایده دارد

شخصیت و احترام افراد حفظ می شود که دادن شخصیت به افراد یکی از موانع سقوط در گناه است چرا که اگر شخصی در جامعه معروف به گناه 1. و زشتی باشد دیگر باکی برای گناه کردن ندارد، و خود را بیشتر آلوده به گناه می کند، اما همین که دید گناهش را پوشش دادند، شرم و حیا مانع می شود که گناه کند، و اینکه اسلام می گوید غیبت نکن، یکی از دلایل همین است که وقتی رسوا شد می گوید: حالا که آبروی ما رفت پس هر کاری که دلمان می خواهد انجام دهیم، و درباره ی تربیت بچه هم اسلام می گوید او را تحقیر نکن و زن و نگو که نمی فهمی و بی شعوری، بلکه به او شخصیت بده تا به ارزش خود پی ببرد و کار خلاف انجام ندهد

فایده ی دوم این است که پایه های امتحان الهی محکم شود. اصل آزادی و اختیار با ستاریت محفوظ است؛ چرا که اگر کسی با یک گناه رسوا 2. می شد دیگر گناه نمی کرد و گناه نکردنش به خاطر ترس از رسوایی بود، نه پایبند بودن به اصول اخلاقی و اسلامی، و تکامل شکل نمی گرفت و مسأله جبر پیش می آمد^{۲۰}

۲۱

19 کافی : 2 / 430 ، باب توبه ، حدیث 1 ؛ بحار الأنوار : 6 / 28 ، باب 20 ، حدیث 31 إِذَا تَابَ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ تَوْبَةً نَّصُوحاً أَحَبَّهُ اللَّهُ فَسَتَرَ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ . قُلْتُ : فَكَيْفَ يَسْتُرُ عَلَيْهِ ؟ قَالَ : يُنْسِي مَلَكَهُ مَا كَتَبَا عَلَيْهِ مِنَ الذُّنُوبِ . . . فَيَلْقَى اللَّهَ حِينَ يَلْقَاهُ وَلَيْسَ شَيْءٌ يَشْهَدُ عَلَيْهِ بِشَيْءٍ مِنَ الذُّنُوبِ

20 گفتار معصومین (ع)، جلد دوم (درس اخلاق حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی)، گردآوری: سید محمد عبدالله زاده، قم: انتشارات امام علی بن ابی طالب (ع)، چاپ سوم 1393.

21 دعای ابوحمزه ثمالی إِنَّكَ دَوْمَمٍ قَدِيمٍ وَصَفَحَ عَظِيمٍ وَتَجَاوَزَ كَرِيمٍ

حقیقتاً تو دارای متنی دیرینه و چشم پوشی بزرگ و گذشت بزرگواری هستی

تویی پوشاننده زشتی‌ام و امنیت بخش هراسم و نادیده‌گیر لغزشم،

از تو خواهم ای آمرزنده گناه بزرگ و ای شکسته‌بند

استخوان شکسته که ببخشی بر من گناهان نابود کننده‌ام را و بپوشی بر من کارهای پنهانی

رسواکننده را و مرا در بازار قیامت از نسیم جان‌بخش عفو و آمرزش محروم نفرمایی و از

۲۲

لباس زیبای گذشت و چشم‌پوشی خود برهنه‌ام نکنی

یکی از توصیه های دین اسلام، عیب پوشی های بندگان خداست. بیان عیب های افراد چه در غیاب آنها که غیبت به شمار می رود و چه در حضورشان از گناهان سنگینی است که گاه پی آمدهای جبران ناپذیری به همراه دارد.

عیب جویی بلای بزرگی است که همواره آدمیان را تهدید می کند و بسا کسانی که به شدت به آن گرفتارند، بی آن که عیب جویی خویش را عیبی بزرگ به شمار آورند. عیب جویی، کینه و عداوت می آفریند و پیوندها را بر هم می زند و انسان ها را از یکدیگر دور می سازد و در مقابل، عیب پوشی مایه تحکیم دوستی و محبت و موجب تقویت روابط اجتماعی و اعتماد و اطمینان افراد به هم است، عیب پوشی از صفات حضرت باری تعالی است

. در حدیثی دل نشین از حضرت علی علیه السلامی خوانیم: «عیب های مردم را تا حد ممکن پوشیده بدار، چنان که دوست می داری خداوند، عیب های تو را از چشم مردم پنهان²³ بدارد».

رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) می فرمایند: ²⁴ هر که از برادر خود گناهی بداند و «آن را پیوشاند، خداوند در روز قیامت گناهان او را پیوشاند

هفتاد گناه مومن را پیوشانید!

امام باقر (علیه السلام) فرموده است: مؤمن در برابر مؤمن وظیفه دارد که هفتاد گناه بزرگ او را پیوشاند²⁵

رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) عیب های مؤمنان را جستجو نکنید، زیرا هر که دنبال عیب های مؤمنان بگردد، خداوند عیب های او را دنبال کند و هر که خداوند عیب هایش را جستجو کند، او را رسوا سازد گر چه درون خانه اش باشد²⁶

مگس ها روی آلودگی ها می نشینند!

امام صادق (علیه السلام): افراد عیب جو همانند مگس هستند که روی ناپاکی ها و آلودگی ها می نشینند و دنبال کارهای زشت و عیب ها مردم هستند و خوبی های آنان را نادیده²⁷ می گیرند

اگر پنجاه نفر هم درباره شخصی قسم خوردند حرف خودش را قبول کن!

²³ نهج البلاغه ترجمه دشتی، خطبه 145.

²⁴ میزان الحکمه، ج7، ص 145. «مَنْ عَلِمَ مِنْ أَخِيهِ سَيِّئَةً فَسَتَّرَهَا، سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛

²⁵ اصول کافی، ج2، ص 207. «يَجِبُ لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ أَنْ يَسْتُرَ عَلَيْهِ سَبْعِينَ كَبِيرَةً؛

²⁶ میزان الحکمه، ج7، ص 148. («لَا تَتَّبِعُوا عَثَرَاتِ الْمُؤْمِنِينَ فَإِنَّهُ مَنْ تَتَّبَعَ عَثَرَاتِ أَخِيهِ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَثَرَتَهُ، وَ مَنْ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَثَرَتَهُ يَفْضَحْهُ وَ لَوْ فِي جُوفِ بَيْتِهِ؛

²⁷ سفينة البحار، ج2، ص 295. «الْأَثَرُ يُتَّبَعُونَ مُسَاوِيءَ النَّاسِ وَ يَتْرَكُونَ مَحَاسِنَهُمْ كَمَا يَتَّبَعُ

الدُّبَابُ الْمَوَاضِعَ الْفَاسِدَةَ مِنَ الْجَسَدِ وَ يَتْرُكُ الصَّحِيحَ؛

^{۲۸} شخصی به نام محمد بن فضیل می گوید: خدمت امام هفتم (علیه السلام) رسیدم و « عرض کردم: فدایت شوم، درباره‌ی یکی از برادران دینی من کاری را نقل می‌کنند که من آن را ناخوش دارم ولی هنگامی که از خود او سؤال می‌کنم انکار می‌کند با اینکه گروهی از افراد موثق و مورد اعتماد این خبر را برای من نقل کردند. امام (علیه السلام) فرمود: ای محمد گوش و چشم خود را در مقابل برادر مسلمانان تکذیب کن و اگر پنجاه نفر به عنوان شاهد قسم یاد کردند و درباره‌ی او چیزی به تو گفتند ولی خود او انکار کرد به گواهی آنان ترتیب اثر مده، سخن او را بپذیر و گفته‌ی آنها را قبول مکن. مبدا چیزی که مایه‌ی عیب و ننگ و وسیله‌ی درهم کوبیدن شخصیت و شرف انسانی او می‌گردد منتشر کنی، زیرا در زمره‌ی کسانی قرار خواهی گرفت که خداوند درباره‌ی آنها فرموده است: کسانی که دوست می‌دارند زشتی‌ها در میان مؤمنان پخش شود برای آنهاست عذابی دردناک در «دنیا و آخرت»^{۲۹}.

عیب پوشانی در سیره نبوی

پیامبر عظیم الشان اسلام فرمود:

30

پیامبر خدا فرمود: هر که بر عیب برادر مسلمانش در دنیا پرده پوشد و او را رسوا نسازد، خداوند در قیامت، عیب او را بپوشاند.

²⁸ سوره‌ی نور، آیه‌ی 19. مُحَمَّدٌ بْنُ الْفَضِيلِ، عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ (عَلَيْهِ السَّلَام) قَالَ: قُلْتُ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ، الرَّجُلُ مِنْ أَخَوَانِي يُلْغَنِي عَنْهُ الشَّيْءُ الَّذِي أَكْرَهُهُ فَأَسْأَلُهُ عَنْ ذَلِكَ فَيَنْكِرُ ذَلِكَ وَ قَدْ أَخْبَرَنِي عَنْهُ قَوْمٌ ثِقَاتٌ؟ فَقَالَ لِي: يَا مُحَمَّدُ كَذِبٌ سَمِعْتُكَ: وَ بَصَرَكَ عَنْ أَخِيكَ فَإِنْ شَهِدَ عِنْدَكَ خَمْسُونَ قَسَامَةً وَ قَالَ لَكَ قَوْلًا فَصَدِّقْهُ وَ كَذِبُهُمْ، لَا تُذِيعَنَّ عَلَيْهِ شَيْئًا تَشِيهُ بِهِ وَ تَهْدِمُ بِهِ مَرْوَةً لَهُ فَتَكُونَ مِنَ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ (إِنَّ الَّذِينَ يَجِبُونَ أَنْ تَشِيْعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ)؛

²⁹ کافی، ج 8، ص 147، ح 125.

³⁰ جلال الدین سیوطی، جامع الصغیر، ج 2، ص 609 مَنْ سَتَرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ فِي الدُّنْيَا فَلَمْ يَفْضَحْهُ سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

همچنین حضرت در کلامی دیگر خطاب به مسلمانان می فرماید: عیوب برادران خود را³¹ بیوشانید».

ستایش از عیب پوشی خداوند در دعاها

در بسیاری از دعاها، عیب پوشی خداوند ستایش شده است. برای مثال، در فرازی از دعای شانزدهم صحیفه سجادیه آمده است

ای معبود من! شکر و سپاس تو را که چه بسیار عیبم را پوشاندی و رسوایم نکردی و چه فراوان گناهم را پنهان کردی و در گناهان، مشهورم نساختی و چه بسیار زشتی ها که انجام دادم و پرده آبرویم را ندریدی و بدی های آن را بر همسایگان که در جست وجوی عیب هایم هستند و بر حسودانی که تحمل دیدن نعمت هایت را ندارند، آشکار نساختی.

در دعای جوشن کبیر نیز می خوانیم: «یا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ وَ سَتَرَ الْقَبِيحَ؛ ای آن که زیبایی را آشکار می سازی و زشتی را می پوشانی.» در تفسیر این عبارت از دعا، روایتی دل نشین از امام صادق علیه السلام نقل شده است که

هیچ مؤمنی نیست، مگر آنکه در عرش، صورتی دارد شبیه به صورت او در زمین. پس هرگاه کارهای نیکی چون رکوع و سجود و دیگر افعال نیکو از او صادر شود، صورت این اعمال نیکویش در عرش ظاهر شود و ملائکه آن را می بینند و بر او درود می فرستند و برایش استغفار می کنند، ولی اگر معصیتی از او سر زند، خداوند، حجابی بر آن می نهد تا ملائکه بر آن آگاه نگردند و این است تأویل: «یا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ وَ سَتَرَ الْقَبِيحَ».³²

عیب پوشی در روابط همسران

³¹ وسائل الشیعه، باب امر به معروف و نهی از منکر، باب 32، ح 7. «أَشْرُوا عَلَى إِخْوَانِكُمْ؛

³² حکیم حاج ملاهادی سبزواری، شرح جوشن کبیر، صص 279 و 280

عیب پوشی زن و شوهر از یکدیگر پایه های زندگی زناشویی را مستحکم می کند و روابطی صمیمانه و عاشقانه را برایشان به ارمغان می آورد. اسلام بر حفظ روابط نیک همسران، از جمله بر خطاپوشی آنان از یکدیگر بسیار تأکید فرموده است. در قرآن کریم می خوانیم: «آنها لباس شما و شما نیز لباس آنهاید.» این آیه شریفه، به طور غیرمستقیم، همسران را به عیب پوشی از یکدیگر فرامی خواند؛ زیرا یکی از ویژگی های لباس پوشاندن عیب های جسمانی آدمی است.

شایسته است همسران، عادت کنند که همواره به ویژگی های مثبت یکدیگر چشم بدوزند که در این صورت، خوبی های فراوانی را در وجود همدیگر کشف خواهند کرد و در برابر آن همه خوبی، عیب هایشان کم رنگ خواهد شد.

به همسران به چشم محبت بنگرید و به جای سرزنش و ملامت، او را تمجید و تحسین کنید. اگر جست وجو کنید، صفات تحسین انگیز بسیاری در او می یابید. پس جست وجو کنید.³³

آری خداوند مهربان بسیار پرده پوش گناهان خلق است و ماهم رنگ خدایی بگیریم و پرده پوش عیب های هم باشیم. که در این صورت بسیاری از سوء ظن ها و بدگمانی ها نسبت به هم از بین می رود.

یکی از مهم ترین علل حرمت غیبت آنست که عیب افراد ظاهر می شود و آبروی مومن برده می شود و این را خدا دوست ندارد. خداوند دوست دارد آبروی مومن حفظ شود تا عزتش از بین نرود تا حرمتش شکسته نشود.

داستان عالمی که خود را به ناشنوایی زد

گویند خانمی از یک عالمی سوال شرعی می پرسید در آن حین ناگهان خانم وضویش باطل شد! آن عالم خود را به کمری زد تا زن خجالت نکشد و آن عالم تا آخر عمر مشهور به کمر بودن بود.

عیب پوشی خدا در قیامت

روز قیامت، رسول خدا(ص) از خدای متعال می خواهد هنگام حسابرسی خلائق، امت او را در حضور فرشتگان و پیامبران و امت های دیگر محاسبه نکند تا عیب های آنها آشکار نشود. پس به شیوه ای به حسابرسی ایشان پردازد که جز خدای سبحان و پیامبرش، کس دیگری از گناهانشان آگاه نشود. خداوند در پاسخ فرمود:

ای حبیب من! من درمورد بندگانم از تو مهربان ترم؛ زیرا چنانکه تو دوست نداری عیب «های ایشان نزد غیر تو آشکار شود، من هم روا نمی دارم عیب آنها حتی بر تو نیز آشکار گردد. به همین دلیل، خودم به تنهایی به حسابشان رسیدگی می کنم، به گونه ای که جز «من کسی بر لغزش های ایشان آگاه نشود

ملا مهدی نراقی پس از بیان حدیث می نویسد: پس وقتی عنایت خدای سبحان در پوشیدن عیب بندگان تا این حد باشد، ای بی چاره مبتلا به انواع عیوب و لغزش ها و گناهان، به چه حقی پرده از عیوب بندگان خدا برمی داری، درحالی که تو خود همانند آنها به انواع عیوب و لغزش ها گرفتاری! بیندیش و فکر کن که اگر کسی گناه یا عیبی از تو را پیش مردم فاش کند، حال تو چگونه خواهد بود. پس حال دیگران را هم در افشای گناهان و عیوب آنها با حال خود مقایسه کن، زیرا از اخبار و تجربه، روشن و واضح است که هرکس

دیگران را رسوا کند، خود نیز رسوا می شود. پس ای دوست من! بر خود رحم کن و از این روش پروردگارت در عیب پوشی پیروی کن و بر عیب و لغزش های دیگران پرده افکن

امام علی علیه السلام در این خصوص فرمودند

بر حذر باشید، بر حذر باشید! از عیب ها و گناهان به خدا قسم، خداوند عیب ها را «پوشانیده آن چنان که گویی بخشیده است

و خداوند از تجسس در عیوب دیگران، غیبت کردن، و افشاگری و عیب جویی و نهی کرده است.

کس چه می داند ز تو جز اندکی

از هزاران جرم و بد فعلی یکی

نیک می دانی تو و ستار تو

جرمها و زشتی کردار تو

هر چه کردی جمله ناکرده گرفت

طاعت ناکرده آورده گرفت

عیب پوشی در دعاها

«بارالها! چه بسیار عیوبی را که تو از دیگران پنهان نمودی و آبروی مرا نبردی»

بیماری خطرناکی بنام تجسس در دیگران

عیب جویی و جستجوی ضعف های دیگران است که همینطور هم افراد پیش می روند مانند یک بیماری در آنها رخنه می کند و بعد به مرور تمام شئون زندگی انسان را درگیر می کند. میل به افشا کردن در برخی از افراد جامعه بسیار دیده می شود که بسیاری از

کارها را انجام می دهند تا بتوانند یک ضعفی از فردی پیدا کنند و همان ضعف را پر رنگ کنند.

به مرور زمان .نباید در امور مردم هم باریک شد و نباید به حریم شخصی افراد وارد شد عیب جویی و جستجو کردن در ضعف های دیگران به یک نوع بیماری تبدیل می شود کسی که این خصوصیت را پیدا کند نمی میرد مگر اینکه خودش هم به همان ایراد دچار شود.

امام صادق(ع) گفت: خداوند تبارک تعالی بر بنده مومن خود ۴۰ پرده پوشانده است و اگر کسی گناه کبیره مرتکب شود یکی از این پرده ها برداشته می شود، اما وقتی نسبت به برادر مومن خود عیب جویی و زشت گویی کند یکباره همه پرده ها برای فردی که در امور دیگران دخالت می کند، برداشته می شود؛ یکباره این شخص رسوا می شود و این عیوب به زبان مردم می افتد طوری که هر خطایی هم مرتکب شود مردم باز هم این خطای او را بازگو خواهند کرد.

جاذبه افشا افراد را به خود مشغول می کند و در برخی موارد هم اهتمام افراد را متوجه افشاگری می کند. چنین موضوعی به کم ظرفیتی افراد بر می گردد.

حضرت امیر(ع) در یک حدیث کوتاهی می فرمایند «الاحْتِمَالُ قُبْرُ الْعُيُوبِ» احتمال قبر عیوب است؛ همین که ما یک ظن و گمانی ببریم که شاید این موضوع درست نباشد، بنابراین ما در درجه اول باید عملکرد دیگران را حمل بر صحت کنیم

یکی دیگر از راه های مقابله با عیب جویی این است که ما به کارهای خودمان دقیق شویم. حضرت امیر(ع) در این مورد می گوید، خوشا به حال کسانی که آنقدر به عیوب خودشان مشغول هستند که عیوب دیگران را نمی بینند؛ خوشا به حال کسانی که فروتنی می کنند. البته این فروتنی به دور از کم دیدن و خار کردن خود است.

ما بهتر است در فضایی قرار بگیریم و با افرادی نشست و برخاست کنیم که دارای خصلت های خوب اخلاقی و انسانی باشند. بنابراین اگر در جلسه ای قرار گرفتیم که عیب دیگران را بازگو می کردند نباید در چنین فضایی بمانیم یا سعی کنیم که موضوع صحبت و بحث را تغییر دهیم. نباید هرحرفی به گوش های ما رسید به آن راه دهیم. از عوامل دیگر مقابله با عیب جویی نماندن در مجلس انسان های زمخت و سنگدل است که ما را از رحمت خداوند به دور می کند و در مقابل آن مجالست با اهل رحمت است که در درون انسان یک رحمت و دوستی نسبت به دیگران در ما ایجاد می شود. مورد دیگر هم تغافل است که نیمی از^{۳۴} عاقلانه زندگی کردن تغافل است.

در نماز میت می گوئیم **انا لانعلم منه الا خیراً** خدایا ما جز خوبی ازین شخص ندیدیم. یعنی باید در این آخرین دیدار با میت عیب بوشی کنیم و با اینکه می دانیم گناهای مرتکب شده آبروی او را حفظ کنیم

فضای مجازی یکی از مهم ترین علل و اسباب عیب جویی و تجسس در کار مردم

امروزه در فضای مجازی براحتی آبروی افراد را می برند و عیبهای آنان را برای میلیونها نفر نشان می دهند از مسئولین گرفته تا افراد عادی همه را مورد تجسس قرار می دهند یا به عنوان دوربین مخفی افراد را مسخره می کنند و...

مواظب باشیم که ما جزو آنها نباشیم و مبادا آبروی افراد را ببریم که در قیامت گرفتار خواهیم شد از کار بد دیگران تقلید نکنیم و کلیب هایی که حاوی عیبجویی و بردن آبروی مردم است برای دیگران نفرستیم و حتی خود هم نگاه نکنیم. **که فرمود** إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا^{۳۵}

. گوش و چشم و دل ، همه ی اینها مورد بازخواست قرار خواهد گرفت

استثنائات

عیب افراد بدعت گزار را باید افشا نمود افرادی مانند موسس فرقه هایی مانند بهائیت و هاییت و انجمن حجتیه و گروه منافقین و گروه فرقان و...

همچنین در مواردی باید عیب فرد را بیان کرد مانند انجایی که درباره دختر و پسری که می خواهند ازدواج کنند از انسان تحقیق می کنند باید راستش رو گفت و پنهان کاری نکرد. مخصوصا اگر یکی از اندو منحرف اخلاقی یا دینی باشد.

